

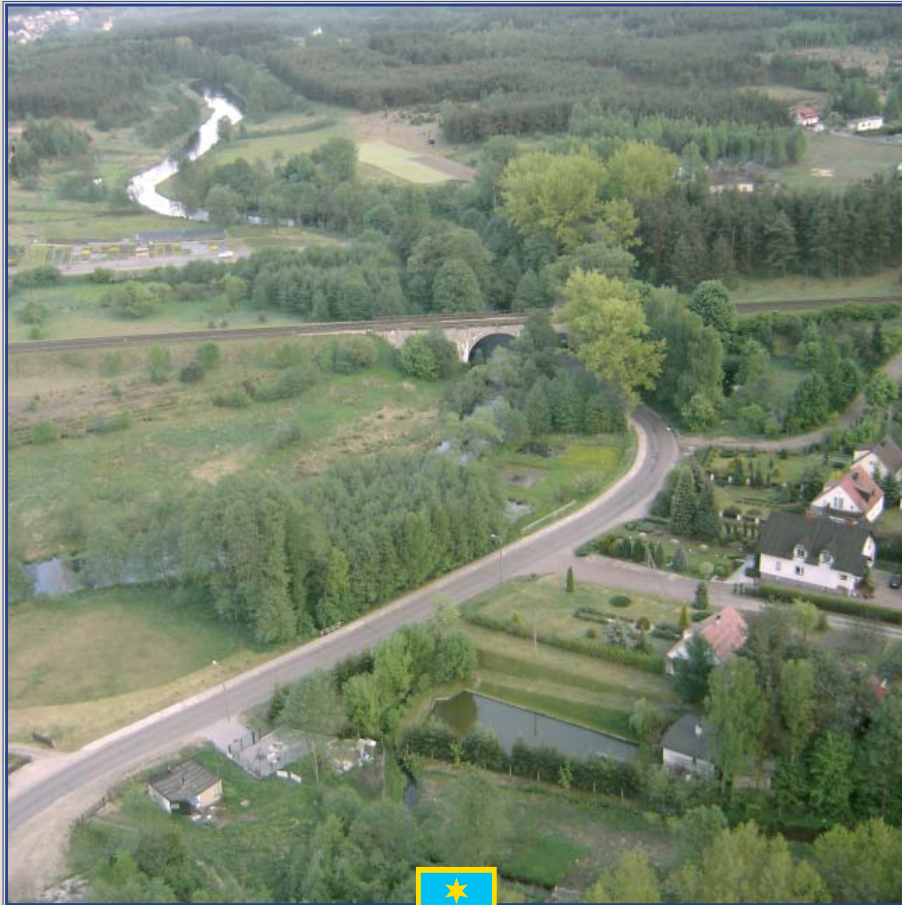

CZYNNY WYPOCZYNEK W CZARNEJ WODZIE

**CZYNNY
WYPOCZYNEK
W CZARNEJ WODZIE**
i z Czarnej Wody wszędzie blisko
czyli zapraszamy do nas

Teksty - Roman Sikora, Magdalena Słomka, Krzysztof Gornowicz
Fotografie - Lech J. Zdrojewski, Roman Sikora, Józef Koziczowski, Alicja Kuchta
Fotografie dodatkowe - Archiwum Urzędu Miejskiego w Czarnej Wodzie
Projekt okładki i składu - Lech J. Zdrojewski
Redakcja - Roman Sikora, Lech J. Zdrojewski, Katarzyna Stosik
Przygotowanie do druku - „ARTE” Katarzyna Stosik, Zblewo, tel. 058 588 4250
Nakład 1000 egzemplarzy
druk: MIREX - Mirotki

© Urząd Miejski w Czarnej Wodzie
© „ARTE” Katarzyna Stosik

CZARNA WODA

miasto nad Wdą, pośród lasów, borów i łąk

Ważne adresy i telefony

URZĄD MIEJSKI W CZARNEJ WODZIE,
83-262 Czarna Woda ul. Mickiewicza 7
tel. (0-58) 587 8855, fax (0-58) 587 8801
portal internetowy: www.czarna-woda.pl
email: urząd@czarna-woda.pl

REWIR DZIELNICOWYCH POLICJI
Kaliska, tel.(058)5889107

STRAŻ POŻARNA
ul. Mickiewicza 1, tel. (058) 587 8998

URZĄD POCZTOWY
ul. Mickiewicza 1, tel. (058) 587 8738

PRZYCHODNIA LEKARSKA
ul. Okrężna 10, tel. (058) 587 8617

Czarna Woda
to uroczy zakątek na Kocieniu,
położony na trasie malowniczego, blisko 200 kilometrowego szlaku rzeki Wdy.
Obszar gminy zamieszkuje 3.500 mieszkańców,
a jej powierzchnia wynosi 2775 hektarów.
Miasteczko okalają Bory Tucholskie
stanowiące Obszar Chronionego Krajobrazu,
a w przyszłości będzie to część krainy
Światowego Rezerwatu Biosfery.

Historia

Czarna Woda jako osada wykształciła się pod koniec XVIII w. Rozwijała się od miejsca gdzie istniała przeprawa brodem przez rzekę ze Złego Mięsa oraz gdzie funkcjonowała karczma.

W latach czterdziestych osiemnastego wieku wybudowano tu do dziś funkcjonujący kompleks sztucznych łąk, nawadniających i użyźniających niezbyt łaskawe w plony ziemie. Była to unikalna budowla hydrotechniczna owych czasów.

Trzydzieści lat później pojawiła się trasa kolejowa, dzięki której w kolejnych latach powstał i rozpoczął działanie tartak.

Ów mały ośrodek przemysłu drzewnego rozwinął się owocując w latach pięćdziesiątych XX wieku fabryką płyt pilśniowych.

Świadectwem młodości miasteczka jest data uzyskania przez Czarną Wodę praw miejskich - 1 stycznia 1993 roku.

Kalendarium Czarnej Wody

1825

powstaje wieś przy trakcie bitym z Chojnic do Starogardu

1840

rozpoczyna się budowa sztucznych łąk

1865

przyłączenie do Czarnej Wody lewobrzeżnego Złego Mięsa

1873

oddanie linii kolejowej łączącej Chojnice ze Zblewem

1874-1920

Czarna Woda należy do Okręgu Urzędowego

Leśna Huta / Königswiese

1895

epidemia czerwonki (ofiary śmiertelne)

1905

Czarna Woda liczy 514 mieszkańców

1914

zakwaterowany oddział 87 Batalionu Szturmowego ze Starogardu

1920

Czarna Woda w granicach Polski

1925

pierwszy pochód przez wieś na Plac Wolności

1927

pierwsza Msza Św. w Czarnej Wodzie

1931

według spisu ludności Czarną Wodę zamieszkuje 676 osób

1932

wielki huragan nawiedza naszą wieś

1933

Prezydent Polski Ignacy Mościcki pierwszy raz na Podlesiu

1939-1945

Czarna Woda w granicach III Rzeszy

1939

Urząd Obwodowy w Piecach /Ofen / Köhlershof

1942

wysadzono pociąg pod Czarną Wodą

1942

Czarnowodzki dworzec nazywa się Königswiese / Leśna Huta

1945

wyzwolenie Czarnej Wody

1947

rozpoczęcie budowy Zakładów Płyt Pilśniowych

- dynamiczny rozwój wsi

1955

Czarna Woda samodzielna Gromadzka Rada Narodowa

1958 - 1972

Czarna Woda osiedle typu miejskiego

1973

nowy podział administracyjny. Czarna Woda należy do gminy Kaliska

1982

powstanie parafii w Czarnej Wodzie

1993

Czarna Woda otrzymuje prawa miejskie

1995

przyłączenie do naszego miasta Huty Kalnej i Lubik

2006

nawałnica nawiedza miasto

Opracował Krzysztof Gornowicz

„Wielkie Skrzyżowania” w Czarnej Wodzie

Dzięki
szlakom komunikacyjnym
(droga krajowa nr 22 oraz trasa kolejowa Tczew-Piła)
prosty jest dostęp do miasta
i wielu jego atrakcji:

Wędkarze nad Wdą

Pasjonaci wędkarstwa
z pewnością złowią pstrąga
czy lipienia
jeśli zahaczą tłustą muchę
na swą wędkę.

Kamienne Kręgi w Odrach

Wielbiciele wędrowek znajdą tu piesze szlaki turystyczne, z których jeden prowadzi przez Bory Tucholskie do stolicy regionu Starogardu Gdańskiego i do Tczewa, drugi wiedzie do Odrów słynących z Kamiennych Kręgów. Owe kamienne kręgi, są legendarne ze względu na niezwykłą siłę stworzoną przez megalityczne pierścienie ułożone z różnej wielkości kamieni. Przypominają one o Gotach mieszkających na owych terenach w trzecim stuleciu naszej ery.

Kościół farny p.w. św. Mateusza w Starogardzie Gdańskim

Łąki Czarnowodzkie

Łąki Czarnowodzkie

Droga przez Łąki Czarnowodzkie

Miłośnikom przyrody wystarczy przechadzka o świcie i nie tylko, po okolicznych lasach, aby natknąć się na, wyglądających dość osobliwie w naszym stuleciu, jelenia, czy borsuka.

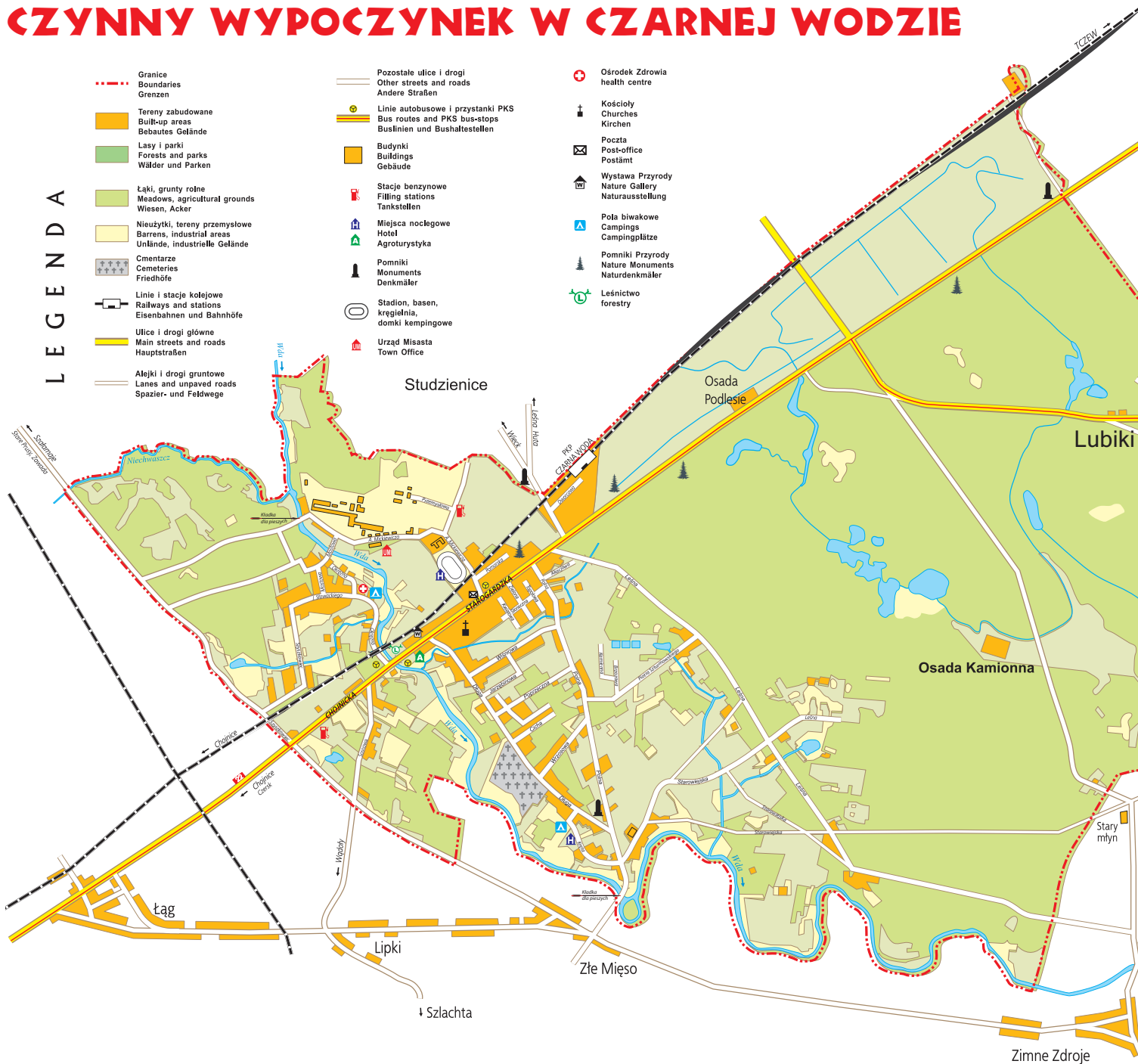
Bardziej doświadczonych i cierpliwych obserwatorów wynagrodzi napotkanie bobra, który z pewnością ucieknie klaskając swym ogonem o wodę (dźwięk ten przypomina rzucanie kamieni).

Codziennie jest słyszany w okolicy klekot bocianów, czy klangor żurawi.

CZYNNY WYPOCZYNEK W CZARNEJ WODZIE

LEGENDA

Granice Boundaries Grenzen	Pozostałe ulice i drogi Other streets and roads Andere Straßen	Ośrodek Zdrowia health centre
Tereny zabudowane Built-up areas Bebautes Gelände	Linie autobusowe i przystanki PKS Bus routes and PKS bus-stops Buslinien und Bushaltestellen	Kościoły Churches Kirchen
Lasy i parki Forests and parks Wälder und Parken	Budynek Buildings Gebäude	Poczta Post-office Postamt
Łąki, grunty rolne Meadows, agricultural grounds Wiesen, Acker	Stacje benzynowe Filling stations Tankstellen	Wystawa Przyrody Nature Gallery Naturausstellung
Nieużytki, tereny przemysłowe Barrens, industrial areas Unländer, industrielle Gelände	Miejsca noclegowe Hotel Agroturytyka	Pola biwakowe Campings Campingplätze
Cmentarze Cemeteries Friedhöfe	Pomniki Monuments Denkmäler	Pomniki Przyrody Nature Monuments Naturdenkmäler
Linie i stacje kolejowe Railways and stations Eisenbahnen und Bahnhöfe	Stadion, basen, kregielnia, domki kempingowe	Leśnictwo forestry
Ulice i drogi główne Main streets and roads Hauptstraßen	Urząd Miasta Town Office	
Alejki i drogi gruntowe Lanes and unpaved roads Spazier- und Feldwege		

W Czarnej Wodzie wszędzie jest blisko, w promieniu do trzech kilometrów znajdziesz: trzy restauracje, dwa bary, dwa centra handlowe, targowisko miejskie, trzy banki, piekarnię, pocztę, kościół, przychodnię zdrowia, przedszkole, szkołę podstawową, gimnazjum, liceum, stadion, basen kąpielowy, boisko do piłki plażowej, siłownię, halę sportową, bibliotekę, dom książki, dom kultury, galerię rzeźby, wystawę przyrody, pralnię, trzy pola namiotowe, przystań kajakową, dwie wypożyczalnie kajaków, pole caravaningowe, kwatery agroturystyczne, pensjonat, hotel, domki kempingowe, kawiarenkę internetową, dwie stacje paliw, szkółkę krzewów i drzew ozdobnych, dworzec PKP, przystanek PKS oraz Urząd Miejski.

Z Czarnej Wody wszędzie blisko, zaplanuj u nas swoją bazę wypadową:

- Wdecki Park Krajobrazowy** - 15 km
- Wdzydzki Park Krajobrazowy** - 15 km
- Rezerwat „Kręgi Kamienne”** - 15 km
- Rezerwat Przyrody „Cisy nad Czerską Strugą”** - 15 km
- Akwedukt Fojutowo** - 18 km
- Rezerwat „Krzywe Koło w Pętli Wdy”** - 20 km
- Rezerwat ptasi „Czapli Wierch”** - 20 km
- Arboretum Wirty** - 25 km
- Rezerwat „Zdrojno”** - 25 km
- Rezerwat Przyrody „Wyspa Ostrów Mały”** - 30 km
- Rezerwat Przyrody „Brzęki”** - 30 km
- Rezerwat Przyrody „Piaseczno”** - 30 km
- Rezerwat Przyrody „Jezioro Miedzno”** - 32 km
- Rezerwat Przyrody „Jezioro Dury”** - 32 km
- Rezerwat „Jezioro Udzierz”** - 32 km
- Rezerwat Przyrody „Motowężę”** - 35 km
- Rezerwat Przyrody „Jezioro Ciche”** - 37 km
- Rezerwat Przyrody „Jezioro Martwe”** - 37 km
- Muzeum - Kaszubski Park Etnograficzny we Wdzydzach Kiszewskich** - 40 km
- Rezerwat Przyrody „Trzebiocha”** - 40 km
- Rezerwat Przyrody „Brzeg jeziora Cheb”** - 42 km

Rezerwat Przyrody „Krwawe Doły” - 42 km
Rezerwat Przyrody „Lipno i Lipionko” - 50 km

oraz

Lubiki - noclegi i agroturystyka - 6 km
Huta Kalna - noclegi i agroturystyka - 8 km
Kalwaria Wielewska - 25 km
Pałac Wicherta w Starogardzie Gdańskim - 35 km
Bazylika w Chojnicach - 40 km
Bazylika Katedralna w Pelplinie - 44 km
Ferma strusi Garczyn - 45 km
Zamek w Gniewie - 52 km
**Centrum Wystawienniczo-Regionalne
Dolnej Wisły w Tczewie - 58 km**
**Wierzyca - Szymbark wieża obserwacyjna,
najdłuższa deska, „dom na głowie” i inne - 60 km**
Zamek w Kwidzynie - 60 km
Zamek w Malborku - Muzeum Zamkowe - 70 km
Zamek we Świeciu - 80 km
Gdańsk - stare miasto - 80 km
Molo w Sopocie - 90 km

Wiatrak w Muzeum - Kaszubski Park Etnograficzny we Wdzydzach Kiszewskich

Bazylika Katedralna w Pelplinie

Kalwaria Wielewska

Pola i jezioro pod Lubikami

Huta Kalna

Kościół w Hucie Kalnej

Pola i jezioro pod Lubikami

Panorama Czarnej Wody z widokiem na kościół i „utopioną „w zieleni „Berlinkę”

W naszym mieście i w najbliższej okolicy, wśród zieleni znajdziesz ukryte **ATRAKcje TURYSTYCZNE I PRZYRODNICZE**

STAŁA WYSTAWA PRZYRODY BORÓW TUCHOLSKICH I DOLINY RZEKI WDY

ul. Starogardzka 5, tel. 58 587 89 00

Obiekt o charakterze muzealnym funkcjonujący od 1994 r. w zabytkowej chacie przy głównej ulicy miasta. Ekspozycje: przyrodnicza (spreparowane zwierzęta żyjące w naturze), archeologiczna, wystawa minerałów i kamieni szlachetnych, wystawa fotograficzna pt. "Przyroda wokół nas".

GALERIA SZTUKI „OSTOJA”

Galeria Sztuki wybudowana w 2000r. Miejscowy artysta rzeźbiarz prezentuje tu swoje dzieła wykonane w drewnie, jak również rzeźby, obrazy i witraże innych twórców.

KOŚCIÓŁ P.W. MATKI BOSKIEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ

Wybudowany w latach 1984-1988; ściany Kościoła ozdobione obrazami Tadeusza Rupiewicza, prezentującymi „Drogę Krzyżową” w nowoczesnym ujęciu.

KOŚCIÓŁ P.W. ŚW. JÓZEFA W HUCIE KALNEJ

Neogotycki Kościół wybudowany w 1894r., planowany do wpisania do rejestru zabytków.

KOMPLEKS SPORTOWY: HALA SPORTOWA, STADION, BASEN KĄPIELOWY, BOISKO DO SIATKÓWKI PLAŻOWEJ, SAUNA

W mieście można bardzo aktywnie spędzić wolny czas dzięki dobrze rozbudowanej bazie sportowo-rekreacyjnej zlokalizowanej przy ul. Mickiewicza 3.

POMNIK JANA PAWŁA II

Kamienny pomnik upamiętniający postój ks. Karola Wojtyły w dniach 20-21 lipca 1956r. podczas spływu kajakowego rzeką Wdą.

ZRĘBOWA CHATA

Charakterystyczna zrębowa chata z drugiej połowy XIX wieku, zlokalizowana przy ulicy Starogardzkiej.

ŻEREMIA BOBRÓW

Żeremia budowane przez bobry w dolinie rzeki i na kanale rzeki Wdy.

SYSTEM NAWADNIANIA ŁĄK I KANAŁ WDY

System zbudowany w 1848 r. w celu użyznienia zalegających piasków. Kanał ma długość 23 km.

JEZIORO LUBICKIE

Położone w sołectwie Lubiki.

JEZIORO SZARMACHY

Położone w sołectwie Huta Kalna. Jezioro pełni rolę kąpieliska.

WIEKOWY DĄB KOŁO LEŚNICZÓWKI W LEŚNEJ HUCIE

Koło budynku leśniczówki zachował się ponad 300-letni okaz dębu.

Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej

ul. Słowackiego

Mecz Kajak-polo

Mecz Kajak-polo

Nauka pływania na basenie w Czarnej Wodzie

Letnia Szkoła Pływania

Turniej Drużyn Podwórkowych

Przedszkole Miejskie

IMPREZY SPORTOWO - REKREACYJNE:

Turniej - Kajak Polo
Wyścig Rowerowy dla dzieci
Turniej piłki siatkowej plażowej
Zawody pływackie
Turniej brydża sportowego o GRAND PRIX Czarnej Wody
Halowy Turniej Piłki Nożnej
Ogólnopolski Zimowy Spływ kajakowy na Wdzie
Podlodowe Mistrzostwa Koła Wędkarskiego nr 52
Halowy Turniej Piłki Ręcznej
Zawody Spinningowe „Pstrąg WDY”
Spławikowe Zawody o Puchar Burmistrza Czarnej Wody
Memoriał Benedykta Kaszubowskiego w tenisie stołowym
GRAND PRIX Czarnej Wody w tenisie stołowym
Turniej szachowy dla młodzieży
Diecezjalny Spływ Kajakowy Śladami Jana Pawła II
Zawody Wędkarskie z okazji „Dnia Dziecka”
Biesiada Wędkarska - trójmecz Czarna Woda-Czersk-Kaliska
Regaty o Puchar Jacht Klubu WDA
Mistrzostwa Czarnej Wody w siatkówce plażowej
Pływackie Mistrzostwa Czarnej Wody
Szachowy Turniej drabinkowy dla młodzieży
Puchar Prezesa Jacht Klubu WDA w klasie Omega
Rodzinny Turniej tenisa stołowego
Szachowy Turniej Błyskawiczny dla dorosłych

IMPREZY PROMOCYJNE:

Spotkania Twórców Pomorza Gdańskiego „Biesiada Literacka”
Festyn „Noc Świętojańska”
Festyn „Lato na Kociewiu”
Konkurs fotograficzny „PRZYRODA WOKÓŁ NAS”

INNE IMPREZY:

Święto Konia w Hucie Kalnej
Festyn Dożynkowy w Lubikach
Festyn Dożynkowy w Hucie Kalnej
Jasełka
Dzień Dziecka
Mikołajki

BORY SOSNOWE

Ponad połowa obszaru gminy to tereny zielone.

Czarna Woda jest otoczona lasami sosnowymi bogatymi w runo leśne: grzyby, jagody i inne owoce leśne.

RZEKA WDA, WYPOŻYCZALNIE KAJAKÓW, PRYZSTANIE KAJAKOWE

To jeden z najpiękniejszych nizinnych szlaków kajakowych w Polsce o długości 198 km.

Organizowane są tu cykliczne imprezy kajakowe: Międzynarodowy Spływ Kajakowy, Ogólnopolskie Spływy Kajakowe: Energetyków, Papierników, Śladami Remusa, Ogólnopolski Zimowy Spływ Kajakowy (przełom stycznia i lutego); Spływ „Śladami Jana Pawła II”. Rzeka Wda klasyfikowana jako rzeka górską pstrągowo-lipieniowa jest również prawdziwym rajem dla amatorów wędkarstwa muchowego.

SZLAK KOCIEWSKI, SZLAK KRĘGÓW KAMIENNYCH

Przez Czarną Wodę przechodzą dwa, oznaczone na mapach i w terenie, piesze szlaki turystyczne. Oba szlaki rozpoczynają się od stacji kolejowej w Czarnej Wodzie.

Szlak Kręgów Kamiennych prowadzi do miejscowości Odry. Szlak Kociewski prowadzi do Tczewa i wiedzie malowniczą trasą przez Bory Tucholskie.

Szlak Wodny rzeki Wdy

Trasa: Jezioro Wieckie • Lipusz • Wdzydze Kiszewskie • Czarna Woda • Wda • Błędno • Tleń • Żur • Gródek • Świecie (196 km)

Opis: Rzeka Wda (zwana też Czarną Wodą) należy do najpiękniejszych szlaków kajakowych w Polsce. Źródła rzeki znajdują się w jeziorze Krążno, w pobliżu wsi Osława-Dąbrowa, 1,5 km na północny zachód od jeziora Wieckiego, na terenie gminy Studzienice w powiecie bytowskim. Długość rzeki wynosi 198 km. Przepływa przez wiele jezior, w tym m.in. przez jeziora: Wdzydze, Gołuń, Radolne, Słupinko i Jelenie, Wieckie, Fiszewo, Lubiszewskie, Schodno, Żur (Tleń), Gródek i Kozłowo. Dorzecze Wdy w części północnej znajduje się na terenie Pojezierza Kaszubskiego, część środkowa i dolna leży na Kociewiu, na Równinie Tucholskiej, ujście znajduje się w Dolinie Dolnej Wisły. Rzeka ma bardzo zmienny charakter. Raz jest kamienistym potokiem, to znów rwącym strumieniem, by za chwilę zmienić się w rozlewiska lub leniwie płynącą rzekę. W całym swoim biegu Wda pięknie meandruje tworząc liczne, malownicze zakola i często zmieniając kierunek. Jej brzegi są przeważnie zalesione, wysokie, a miejscami nawet urwiste. Nim wpadnie do Wisły koło Świecia Wda tworzy szereg pięknych przełomów. Spływ można rozpocząć obok leśniczówki Nowy Zalewiec nad jeziorem Wieckim, w odległości 3 km od przystanku kolejowego Róg linii Kościerzyna - Bytów. Jednak zwyczajowo większość spływ rozpoczyna się z Lipusza.

Miejsca do biwakowania (kilometraż podany od ujścia w Świeciu):

1. Okolice wsi Zalewiec j. Wieckie - 193,5 km
2. Jezioro Lubiszewskie - 183 km
3. Lipusz - 179 km
4. Jezioro Schodno - 169,5 km
5. Jezioro Wdzydze-Borsk - 152 km
6. Bąk wybudowanie - 146 km
7. Wieck - 135 km
8. Czarna Woda - 130,5 km
9. Zimne Źródle - 123,5 km
10. Czubek - 117 km
11. Czarne - 114 km
12. Osowo Leśne (most drogowy) - 105,5 km
13. Młynki - 97,5 km
14. Wdecki Młyn - 84,5 km
15. Szłaga - 75 km
16. Błędno - 62 km
17. Tleń - 43 km
18. Zapora Żur - 34,5 km
19. Gródek - 25 km
20. Bedlenki - 16 km
21. Świecie KTW Celuloza - 1,5 km
22. Świecie Zamek - 1 km

Czas: ok. 10 dni.

Spływ kajakami od strony Borska

Spływ kajakami pod Urozą

Przystań Wojtal koło Odr

Pierwszy most za Wojtałem

Szlaki turystyczne przebiegające przez gminę:

SZLAK KOCIEWSKI - kolor żółty, szlak pieszy, szlak rowerowy

Trasa: Tczew-Szpęgawsk-Starogard Gdański-Nowa Wieś -Wirty-Borzechowo-Czarna Woda (PKP) - 84 km

Czas: 5 dni pieszo, 2 dni rowerem

Opis: Trasa szlaku biegnie z Tczewa do Czarnej Wody, częściowo przez Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich. W Tczewie warto zobaczyć Muzeum Wisły oraz stare miasto; w Szpęgawsku masowe groby - miejsce kaźni ofiar hitleryzmu; w Starogardzie Gdańskim Stado Ogierów, Muzeum Ziemi Kociewskiej, Rynek; w Nowej Wsi elektrownię wodną na rzece Wierzycy; w Wirtach Arboretum i Ogród Dendrologiczny; w Borzechowie drewnianą chatę kociewską w której znajduje się biblioteka, w Czarnej Wodzie Wystawę Przyrody Borów Tucholskich i Doliny rzeki Wdy, drogę krzyżową autorstwa malarza Tadeusza Rupiewicza w kościele pw. Matki Boskiej Częstochowskiej, system nawadniania łąk i kanał rzeki Wdy zbudowany w 1848 roku. Dla turystów wypoczywających aktywnie Czarna Woda proponuje między innymi kompleks sportowy z czynnym w sezonie letnim basenem kąpielowym o wymiarach olimpijskich (50 m), płytą boiska do piłki nożnej, boiskiem do siatkówki plażowej, siłownią oraz bazą noclegową. Dla turystów kajakowych czynna jest wypożyczalnia kajaków przy ul. Okrężnej.

SZLAK KRĘGÓW KAMIENNYCH - kolor zielony, szlak pieszy i rowerowy

Trasa: Czarna Woda (PKP) • Zawada • Klonowice • Odry • Kręgi Kamienne • Miedzno • Grzybno • Bąk • Olpuch (dalej do Kamienicy Królewskiej) - 100 km

Czas: 6 dni pieszo, 3 dni rowerem.

Opis: Szlak biegnie praktycznie od początku do jego końca terenami leśnymi. W Odrach znajduje się rezerwat archeologiczny „Kamienne Kręgi”, cmentarzysko odrzańskie jest unikalnym obiektem archeologicznym i przyrodniczym w skali europejskiej. Rezerwat Kręgi Kamienne utworzony został w 1958 roku na terenie Nadleśnictwa Czersk, w Leśnictwie Odry w odległości 44 km na północny wschód od Chojnic i około 14 km od Czerska. Rezerwat ten jest ciekawym obiektem archeologicznym, zajmującym powierzchnię około 16 ha. Wewnątrz ogrodzenia pośród rzadkiego sosnowego lasu znajduje się 10 całych kręgów i 2 fragmenty kręgów kamiennych, z których najmniejszy posiada 15 m średnicy, a największy 33 m. Na obwodzie kręgów stawione są kamienie wystające na wysokość od 20 do 70 cm ponad

Pomnik Kolejarzy

Szoza w lesie

Droga z Lubik do Huty Kalnej

Świetlica Wiejska w Lubikach

powierzchnię ziemi. Oprócz kregów w rezerwacie znajduje się ponad 20 kurhanów o średnicy od 8 do 123 m i wysokości od 0,5 do 2 m. Obficie porastające teren kregów wrzosi, mchy i porosty kryją liczne niespodzianki archeologiczne. Kregi Kamienne dają dowód pierwotnej kultury zamierzchłych czasów i stanowią ciekawy przedmiot badań: historycznych, archeologicznych, przyrodniczych, kulturowych i kosmologicznych.

Pierwsze badania były prowadzone w drugiej połowie XIX wieku przez archeologa Gotfryda Ossowskiego. Po wielu badaniach archeolog polski prof. Józef Kostrzewski uznał, że teren ten jest cmentarzyskiem słowiańskim, a kurhany i kregi są grobami oraz określił czas powstania zabytku na 1 i 2 wiek naszej ery.

W kurhanach znaleziono ozdoby i naczynia z okresu rzymskiego. Słowianie grzebali zmarłych systemem popielnicowym tzn. zwłoki palono, a popioły wkładano do urny i zakopywano w głębokich jamach. Po zasypaniu jamy układano na grobie stos kamieni układanych jeden obok drugiego, w kregi o kształcie regularnie zarysowanych kół. Oprócz grobów popielnicowych znaleziono także groby szkieletowe. Świadczy to o tym, że w tym okresie oprócz Słowian zamieszkiwała te tereny ludność germańska - Gotowie, która grzebała zmarłych.

SZLAK KULTUR MEGALITYCZNYCH - (szlak nieoznaczony),
szlak pieszy i rowerowy

Trasa: Czarna Woda • Leśna Huta • Wojtal • Odry
• Kamienne Kregi • Czarna Woda - 27 km

Czas: 1 dzień

Opis: Szlak prowadzi z Czarnej Wody od Wystawy Przyrody Borów Tucholskich i Doliny Rzeki Wdy, przez punkt widokowy na rzekę Wdę w Zimnych Zdrojach, Lubiki, Hutę Kalną, Mały Bukowiec, Twardy Dół nad jeziorem Niedackim do Arboretum (o statusie Ogrodu Botanicznego) w Wirtach. Arboretum w Wirtach położone jest nad Jeziorem Borzechowskim Wielkim w gminie Zblewo. Zajmuje powierzchnię 33,61 ha, na której zgromadzono 620 gatunków drzew i krzewów. Jedną z atrakcji ogrodu są istniejące ścieżki: widokowa i dydaktyczna, które sprzyjają edukacji ekologicznej.

Jedna z przystani nad Wdą.

Pasieka

Arboretum Wirty

Bzy na szlaku w Urozy

**Zapraszamy
do Czarnej Wody,
miasta w parku
lub parku z miastem,
jak wolisz,
tak nazywaj.**

**Jedno
jest pewne
zieleni
i świeżego powietrza
u nas
pod dostatkiem.**

**No i od nas
wszędzie blisko!**

Zespół Szkół Publicznych w Czarnej Wodzie

Ośrodek Zdrowia

Osiedle Słowackiego w Czarnej Wodzie

BAZA NOCLEGOWA

POLE NAMIOTOWE: „POD ŚWIERKAMI” I WYPOŻYCZALNIA KAJAKÓW

ul. Okrzeńska 4, 83-262 Czarna Woda,

tel. 058 587 8695 , 509 596 763, www.kajaki-podswierkami.pl

Pole namiotowe dla 300 osób położone nad rzeką Wdą wyposażone w bieżącą wodę, prysznic, toalety i energię elektryczną. Funkcjonuje sezonowo od maja do października. Możliwość ustawienia przyczep campingowych. Wypożyczalnia kajaków (50 szt.), przystań kajakowa, naprawa kajaków. Obsługa spływów kajakowych rzekami Brda, Wdą i Wierzyca. Noclegi w budynku mieszkalnym dla 6 osób, bez wyżywienia. Dwa pokoje 3-osobowe ze wspólną łazienką i kuchnią z pełnym wyposażeniem. Bar gastronomiczny dla kajakarzy. Na polu namiotowym huśtawka, dwie wiaty, cztery miejsca na ognisko (zakup drewna na miejscu u właściciela), boisko do siatkówki, pole paintball-owe, parking, zółw i rybki w stawie. Akceptacja zwierząt.

PRZYSTAŃ KAJAKOWA „KAJAKI SĘKOWSKI” Z WYPOŻYCZALNIĄ KAJAKÓW

ul. Długa 12a, 83-262 Czarna Woda,

tel. 0 501 057 550, www.kajakisekowski.pl

Pole namiotowe dla 200 osób. Wypożyczalnia kajaków (60 szt.).

Oferta całoroczna. Zamknięty parking, miejsce na grill i ognisko, boisko do siatkówki i kometki, zarybiony staw dla miłośników wędkarstwa.

„DOM NAD RZEKĄ”

ul. Kręta 12, 83-262 Czarna Woda,

tel. 058 587 89 46, www.domnadrzeka.yoyo.pl

Oferta całoroczna dla 12 osób bez wyżywienia. Zakwaterowanie w pokoju 5-osobowym z łazienką i aneksem kuchennym oraz w dwupokojowym apartamencie (7-osobowym) z łazienką i aneksem kuchennym. Przystań kajakowa nad rzeką Wdą, miejsce na ognisko, plac zabaw dla dzieci (karuzela, huśtawka), suszarnia dla kajakarzy. Ponadto w budynku mieszkalnym jest duża sala kominkowa, jadalnia i sauna. Pole namiotowe na 150 osób, campingowe i caravaningowe z węzłem sanitarnym (trzy toalety i prysznic).

„DOM SZWEDZKI”

ul. Mickiewicza 3, 83-262 Czarna Woda,

tel. 0 695 183 564, e-mail: dszprega@tlen.pl

Oferta całoroczna. Zakwaterowanie dla 12 osób w sześciu pokojach (każdy pokój 2-osobowy) z pełnym węzłem sanitarnym, ogólnodostępna kuchnia i sala wykładowa.

„DOMKI CAMPINGOWE”

ul. Mickiewicza 3, 83-262 Czarna Woda,

tel. 058 587 88 50 wew.39

Oferta sezonowa od kwietnia do października dla 16 osób. Dwa drewniane domki 8-osobowe (cztery pokoje, każdy pokój 2-osobowy) z WC i prysznicem.

POKOJE GOŚCINNE „U WANDZI”

Lubiki Małe 37, 83-261 Piece

tel. 058 587 75 03, 692 250 695,

http://agrowczasybory.w.interia.pl

Oferta całoroczna dla 14 osób, bez wyżywienia. Zakwaterowanie w domu mieszkalnym. W budynku znajdują się trzy pokoje 2-osobowe i dwa pokoje 4-osobowe. Każdy pokój ma balkon oraz łazienkę. Na parterze budynku jest ogólnodostępna kuchnia z pełnym wyposażeniem, salon z kominkiem i jadalnia. Dostępne są również: parking, huśtawka, wypożyczalnia rowerów, grill, stanowiska dla koni. Brak akceptacji dla zwierząt.

AGROTURYSTYKA „DOM POD WIERZBAMI”

Huta Kalna , ul. Wdecka 13, 83-261 Piece

tel./fax 058 562 24 42, 0 601 948 937,

www.pokoje-borytucholskie.pl,

e-mail: dom@pokoje-borytucholskie.pl

Obiekt położony 200 m od rzeki Wdy. Oferta całoroczna max dla 28 osób. W budynku znajduje się 7 pokoi gościnnych z niezależnymi łazienkami oraz dwie ogólnodostępne kuchnie standardowo wyposażone. Możliwość zakwaterowania od dwóch do czterech osób w pokoju. Z czterech pokoi jest wyjście na taras. Na parterze znajduje się salon kominkowy z bilardem, kinem domowym i telewizją satelitarną. Salon może służyć jako jadalnia dla zorganizowanych grup (pomieszczenie kuchenne na zapleczu). Istnieje możliwość organizacji spotkań, konferencji, narad, szkoleń na ok.60 osób. Przy budynku zlokalizowano pole namiotowe z zapleczem sanitarnym oraz wiata grillowa.

AGROTURYSTYKA „DOM NA SKARPIE”

Huta Kalna , ul. Szkolna 9, 83-261 Piece

tel. 058 56 09 152, e-mail: jan.kas.@wp.pl

www.hutakalna.bravehost.com

Obiekt położony 400 m od rzeki Wdy. Oferta całoroczna dla 12 osób.

W budynku mieszkalnym jest sześć pokoi 2-osobowych, trzy ogólnodostępne łazienki z prysznicem i ogólnodostępna kuchnia z pełnym wyposażeniem, salon z wyjściem na taras i do ogrodu. Dostępne są również: parking, leżaki, TV sat, grill, stół do tenisa, gry towarzyskie.

„KWATERA AGROTURYSTYCZNA JAN I STANISŁAW FOJUTOWIE”

Lubiki Małe 15, 83-261 Piece

tel. 058 587 75 01, 058 512 23 48

Oferta całoroczna dla 7 osób. Wyżywienie do uzgodnienia.

Zakwaterowanie w domu mieszkalnym. Na parterze znajdują się dwa pokoje 2-osobowe ze wspólną łazienką i ogólnodostępna kuchnia z pełnym wyposażeniem. Na piętrze domu znajduje się 3-osobowy salon z aneksem kuchennym z pełnym wyposażeniem, sypialnia 2-osobowa i wspólna łazienka. Obok w budynku jest ogólnodostępny salon kominkowy z jadalnią. Ponadto kwatery oferuje: garaż, parking, możliwość rozbicia namiotu i postawienia przyczepy campingowej, plac zabaw dla dzieci (huśtawki, piaskownica, hamak), wypożyczalnię rowerów, miejsce na ognisko i grill, warzywa i owoce z przydomowego ogródka, kąpiel wycieczkowy, sprzęt rekreacyjny, boisko do gry w piłkę. Akceptacja zwierząt.

„GOSPODARSTWO AGROTURYSTYCZNE KRYSZYNA BUKOWSKA”

Lubiki Małe 39, 83-261 Piece

tel. 058 587 75 02

Oferta całoroczna dla 6 osób. Wyżywienie do uzgodnienia. Zakwaterowanie w domu mieszkalnym. W budynku znajdują się: 2-osobowy pokój, jadalnia, łazienka i aneks kuchenny z pełnym wyposażeniem oraz dwa pokoje (każdy pokój 2-osobowy) ze wspólną łazienką i kuchnią z pełnym wyposażeniem. Oferta sezonowa od maja do listopada dla 8 osób: dwa domki drewniane. W każdym domku są dwa pokoje (każdy pokój jest 2-osobowy), łazienka i aneks kuchenny. Ponadto kwatery oferuje: garaż, parking, możliwość rozbicia namiotu i postawienia przyczepy campingowej, plac zabaw dla dzieci (huśtawki, piaskownica, basenik kąpielowy), miejsce na ognisko i grill, warzywa i owoce z przydomowego ogródka, oczka wodne z rybami. Akceptacja zwierząt.

więcej informacji: www.czarna-woda.pl

Z CZARNEJ WODY WSZĘDZIE BLISKO